

TOPLAM REFAH İLE EKONOMİK REFAH EŞ ANLAMLI MIDIR?*

A.C. PİGOU**

Çev. Doğan ŞENYÜZ***

Ekonomik refah üzerindeki etkilerden toplam refah üzerindeki etkiler hakkında kesin bir sonuç çıkartmanın konunun dışında kaldığı söylenir. Bazı alanlarda iki etki arasındaki farklılık anlamsız iken bazı alanlarda ise bu farklılık belirgin olmaktadır. Bununla birlikte -özel bir bilgi bulunmadığında- olasılık yargısına gerek bulunduğunu kabul ediyorum. Ekonomik refah üzerinde herhangi bir sebebin etkisini araştırdığımızda tam tersine bir bilgi olsun veya olmasın bu etkiyi büyüklük açısından düşünmesek bile, toplam refah üzerindeki etkisini muhtemelen eşit olarak kabul edebiliriz. Aynı şekilde ekonomik refah üzerinde bir sebebin etkisinin diğer sebepten çok daha uygun olup olmadığını araştırdığımızda ise bu sebebin etkisinin muhtemelen çok fazla olduğu sonucunu çıkarabiliriz. Kısaca, -Edgeworth'un "kanıtlanmayan olasılık" olarak isimlendirdiği- ekonomik refah üzerinde bir ekonomik neden etkisi hakkındaki niteliksel sonuçların toplam refah üzerindeki etki ile aynı olacağı varsayılmaktadır. Bu varsayım özellikle ekonomik olmayan etkilerin önemsiz olacağını tecrübe ile ileri sürülmesi halinde önem kazanır. Fakat bütün koşullarda kanıtlamanın getireceği yük nedeniyle bu varsayımın reddedilmesi gerektiğini savunan kişilerde olabilir.

Yukarıdaki sonuca göre, ilk bakışta ekonomi biliminin tam olarak geliştiği ve güçlü bir rehber olacağı ileri sürülebilir. Bununla beraber bu görüş karşısında kabul edilebilir bir engel bulunmaktadır. Önceki bölümde ortaya konan sonuç geçerli olarak kabul edildiğinde, onun pratik faydası hakkında bir sorun ortaya çıkabilir. Ekonomik refah üzerindeki ekonomik nedenlerin yarattığı etkilerin bir anlamda toplam refah üzerindeki etkileri gösterdiği ileri sürüldüğünde gerçekte hiçbirşey elde etmeyiz. Çünkü ekonomik refah üzerinde yaratılan etkiler ekonomi biliminin kapsamına giren kısmıyla ve

* Bu makale, A.C. Pigou'nun *Economics of Welfare* (London and Basingstoke: Macmillan, 1952) isimli eserinden izni alınarak yayınlanmıştır.

** Çeviriye esas alınan metin; A.J. Robinson ve James Cutt'un birlikte yayına hazırladıkları "Public Finance in Canada": *Selected Readings*, 2. Baskı, Methuen Yayınevi, Toronto - 1973, ss. 4-6.

*** Doç. Dr.; Uludağ Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Öğretim Üyesi.

sınırlı araştırmalarla önceden belirlenemez. Bunun nedeni herhangi bir ekonomik nedenin ekonomik refah üzerinde yarattığı etkilerin řu ya da bu şekilde her zaman mevcut ekonomik olmayan koşullarla değişebilir, fakat ekonomi bilimi bütün bunları araştırmaya uyum sağlayamaz. Bu güçlük J.S. Mill'in Logic'inde çok açık şekilde ortaya konulmuştur. J.S. Mill'in ortaya koyduğuna göre, herhangi bir koşulda, bir konuda kısmi çalışma yapılarak, yaklaşık sonuçlar elde etmenin ötesinde daha fazlası beklenemez. "Etkileyen ne olursa olsun, hangi derecede etkilerse etkilesin sosyal devletin herhangi bir unsuru bütün diğer unsurları etkiler. Biz diğer bütün ilişkileri dikkate almaksızın herhangi bir tek ilişki yönünden toplumun durumunu ne pratikte uygulayabiliriz ne de teoride bu durumu anlayabiliriz. Aynı toplumda herhangi başka bir unsurundan az ya da çok etkilenmeyen hiçbir sosyal olgu yoktur. Bu yüzden her sebep, çağdaş sosyal olguların her birini etkiler"¹. Bir başka deyişle, ekonomik sebeplerin etkilerinin ekonomik olmayan durumlara kısmen bağlı olduğu kesindir. Bu tür bağımlılıklar var olduğu sürece ekonomide sebebe dayanan önerilerin, ekonomi dışında kalan şeylerin ya sürekli değişmediği ya da en azından belirli sınırlar içinde değiştiği durumda yapılabileceği açıktır. Bu durum ekonomi biliminin pratik yararını olumsuz yönde etkiler mi? Bu durumun Batı Avrupa'da yaşayanlar gibi tutarlı bir genel kültürü olan uluslar arasında, ekonomik yaklaşımla ulaşılan sonuçlarını gerçeğe yakın bir hale getirecek şekilde gerçekleştirildiğini düşünüyorum. Bu görüş Mill tarafından da benimsenmektedir. Herhangi bir toplumda belirgin bir şekilde üstün olma tutkusunu, o toplumun medeniyet seviyesi ve toplumsal refahın ilerlemesiyle ilgili genel veya kısmi uygulamalarla ortaya çıkmakta olduğu görüşüne katılan Mill, temelde toplumsal refaha ulaşma arzusunun yaratan kararlılığı sosyal olgunun getirisi olarak, en azından ilk bakışta nedenlerin sınıflandırılmasındaki etkenlerden sadece bir tanesidir sonucuna ulaşmaktadır. Mill "diğer koşullar işe karıştığı zaman bile sadece bir koşullar grubu yüzünden bu etkinin araştırılması yeterince karışık ve zor bir iştir. Son olarak bunu gerçekleştirmek için çözüm olarak görmek ve daha sonra değişen koşulların etkisini hesaba katmak da zordur. İlk grubun bazı belirli kombinasyonlarının daha sonraki sürekli değişen koşullarla bağlantılı olarak sık sık ortaya çıkmaması da mümkündür"² diye devam etmektedir. Bu açıklamaya ilave edecek bir şey yoktur. Bu bölümde tartışılanların cesaretimizi kırmasına da gerek yoktur. Ekonomik refah üzerindeki ekonomik nedenlerin tahmini etkilerinin ekonomi biliminin yardımıyla araştırılması kesinlikle yapılamaz değildir. Bu yüzden toplam refah ve ekonomik refah arasında ilk bölümlerde kurulan bağlantının unutulmaması gerekir.

¹ Logic, 11., p. 488.

² Logic, ii. p. 490-91.